Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 325. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ГРУДНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 325. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 6, 1952. VOL. LX.

ТРУМАН І СТІВЕНСОН ПРОТИ ПОБОРЮВАННЯ НОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вашингтон. — През. Труман і титулярний голова Демократичної партії, губ. Адлей Е. Стівенсон, розглянувши пляни дальшої діяльности своєї партії, висловилися прилюдно проти безупинної опозиції партії щодо республіканської адміністрації, яка перебере владу після Нового Року. Після дводенних нарад вони обидва прийшли до висновку, що Республіканська партія, яка вибрала свого президента в особі ген. Двайта Д. Айзенгавера, повинна мати нагоду й доволі часу, щоб показати свою спосібність в адміністрації країни. Стівенсон заявив, що він самий і през. Труман рішуче обстоюють засаду, що інтереси Демократичної партії мусять уступити на друге місце, бо на першому місці треба поставити інтерес країни і наладнування публічних справ. „І ми не маємо наміру впливати на демократичних членів Конгресу, щоб класти перепони, проволікати або в який небудь спосіб шкодити програмі нової адміністрації так далеко, як це згідне з поглядами нашої партії" — заявив губ. Стівенсон. „Інструментом для переводження в життя такої тактики і конструктивного та уздоровлюючого впливу в нашому публічному житті, буде, зовсім природно, демократичний провід у Конгресі" — пригадував губернатор. Пізніше, на пресовій конференції, през. Труман повторив ці засади й заявив, що Демократична партія вкаже на помилки, які нова адміністрація робила б, одначе не буде ставитися завжди в опозиції до республіканців. Коли Стівенсона спитали репортери, що він розуміє під проводом партії, він заявив, що „законодатний провід спочиває в руках демократів у Конгресі". Відомо також, що обидва демократичні лідери на своїй конференції обміркували засоби сплачення довгу партії, що виносить понад півмільйона. — Президент Труман сказав репортерам, що він думає відпочивати до червня після закінчення своєї каденції в Білому Домі з 20 січня 1952.

Демократи витратили півтора мільйона на радіо

Вашингтон. — Стефан А. Мічел, голова Краєвого Демократичного Комітету, заявив перед палатною комісією, що три передові демократичні комітети виплатили біля $1,500,000 перед виборами на радіо й телевізію, одначе твердив, що республіканці заплатили втроє більше. Крім того демократи, за свідченням Мічела, заплатили ще коло $400,000 на оголошення в газетах і через радіо, окремо витратив Форум Стівенсона-Спаркмана між 700 і 800 тисяч долярів, а Добровольці за Стівенсона $400,000. Артур Е. Сомерфілд, голова Краєвого Республіканського Комітету, складаючи свідчення перед цією самою комісією, відмовився виявити грошеві суми, витрачені республіканцями на виборчу акцію, заявляючи, що кінцеві точні обчислення будуть передані Конгресові до 1 січня. Попереднього дня виявив Валтер Вільямс, голова Громадян за Айзенгавера-Ніксона, що його група витратила $634,000 на радіо й телевізію.

Голова Ради Стабілізації зрезиґнував

Вашингтон. — През Труман прийняв резиґнацію Арчібалда Кокса зі становища голови Ради Стабілізації Платні й настановив на його місце Чарлса К. Кіллінґсворта. Кокс, зголошуючи димісію, заявив, що він це робить тому, що не погоджується з поступком президента, — який скасував ухвалу ради і одобрив підвишку платень для шахтарів на $1.90 денно, хоч рада признала тільки — $1.50 денно. Це, на думку Кокса, захитало засаду стабілізації, яку безупинно обстоював Білий Дім в минулому. — Кокс це професор університету Гарвард; Кілінґсворт це професор економіки в Мішіґен Стейт Каледж.

РУТЕР ОБРАНИЙ ГОЛОВОЮ К.І.О.

Атлантик Сіті. — Валтер П. Рутер, теперішній голова юнії Юнайтед Отомобіл Воркерс, обраний на конвенції Конґресу Індустріяльних Організацій головою цієї організації на місце недавно померлого Филипа Моррея. Під час голосування Рутер дістав голоси делеґатів, що представляли 3,079,181 членів проти 2,613,103 голосів, які впали на Аллана С. Гейвуда, якого обрано містоголовою й директором організації. Після вибору Рутер виголосив промову, в якій заявився за злуку Конґресу Індустріяльних Організацій з Американською Федерацією Праці.

Чотири роки тому. — 20 квітня 1948 р., невідомий досі злочинець стрілив з револьвера через вікно до кімнати Рутера в Дітройті, одначе тільки важко зранив його. Саме тоді Рутер обмірковував пляни реорганізації юнії автомобілевих робітників, яких кількість тепер досягла цифри 1,400,000. Рутер звісний не тільки з своєї організаційної енергії, але й своєї робітничо-політичної філософії. Він вважає, що змагання до покращання робітничої долі повинно йти з покращанням політичних відносин. Тому він завжди брав активну участь в політиці через Демократичну партію. З уваги на це, ледве чи він буде співпрацювати з республіканською адміністрацією, хоч це ще не значить, щоб він робив урядові труднощі в загально краєвих справах. Валтер П. Рутер народився в Гвілінґ, у стейті Вест Вірджінія в 1907 р. отже має тепер 45 років життя. Його батько, з роду німець, був організатором броварняних робітників і серед таких відносин виростали його сини, Віктор і Валтер. Валтер переїхав в 1926 р. до Дітройту, де вступив до праці у фабриці авт Форда. За юнійну працю його прогнали з роботи в 1933 році разом з його братом і він тоді поїхав в подорож по світі, звідуючи між ін. Німеччину й Совєти. Повернувши домів в 1935 р. він кинувся організувати автомобілевих робітників. Пізніше він брав участь в загально звісних „сидячих страйках" у місті Флінт, які мали революційний характер. Згодом він був обраний містоголовою а в р. 1946 головою автомобілевої юнії. Він має закінчену середню школу й два роки університету. Це незвичайно талановитий і відважний чоловік і дуже суворий та скромний в приватнім житті. Відзначається великою товариською огладою і тому з'єднав собі загальну приязнь. З уваги на своє боєве успосіблення він має перед собою великі надії на дальші осяги в ділянці робітництва.

СТІВЕНСОН ГОСТЕМ В БІЛОМУ ДОМІ

Президент Труман вітає в Білому Домі свого гостя, переможеного у виборах демократичного кандидата на президента, губернатора стейту Ілиной Адлея Стівенсона. Після цілої низки конференцій, Стівенсон взяв участь в прощальному прийнятті, яке влаштував президент Труман для членів свого уряду.

Домагання посилити боротьбу з Совєтами

Ню Йорк. — У промові на річних зборах членів Товариства Кінних Перегонів, про потребу посилення спротиву совєтській аґресії говорив губернатор Теодор Мк Келдін, республіканець з Мериленду. Промовець домагався розпочати цей спротив в рамах організації Об'єднаних Націй, а саме, щоб держави ОН стримали постачання усяких матеріялів, які б могли посилити могутність Північної Кореї чи Червоного Китаю. За думкою Мк Келдіна, Росію треба поборювати в Азії, інакше Кремль не стримає свого напасництва. Зокрема необхідно зважити, чи може Росія користатись вигодами членства в Об'єднаних Націях. Подорож ген. Айзенгавера до Кореї може посилити участь південнокорейців у боротьбі. Це б уможливило використання відповідних відділів американських військ на інших відтинках можливої боротьби проти Росії. Промовець гостро осудив спротив Росії предложенню Індії щодо долі полонених, як вияв її злої волі. Отож, за думкою промовця, необхідна „нова закордонна політика" яка б закінчила „лагідне відношення до комуністів".

Адмірал Кірк про Кремль

Ню Йорк. — У своєму зверненні до Англомовного Об'єднання, адмірал Кірк торкнувся загрози, що її уявляє Кремль по відношенні до вільного світу. Адмірал Кірк, що був раніше головою Американського Комітету для звільнення народів Росії, а тепер очолює установу Психологічної Стратегії, окреслив, як утопію, мрію про майбутній комуністичний рай. Одночасно він остеріг західний світ проти підривної діяльности Кремлю, який прямує розщепити вільний світ, користаючись для того усіма засобами. Кірк пригадав про нове совєтське запевнення, що в капіталістичному світі „неминуче перегризуть один одному горло у боротьбі за ринки та за сирівці". Проте в Кремлі, за твердженням Кірка сидять люди, а не надлюди, і вони своєю пропаґандою, що переходить в гістерію, виявляють, що вони бояться небезпеки для них з боку вільного світу. Ці люди, що сидять на вершкові піраміди починають боятися також самостійного мислення 200,000,000 „росіян".

Дальші розкриття ґанґстерства на водному фронті

Ню Йорк. — Другого дня переслухань Стейтової Карної Комісії, для вияснення положення серед робітництва в нюйоркському порті, комісія витягнула на денне світло такі факти: що корабельне підприємство Грейс Лайн заплатило $25.000 впродовж сьоми років самозванчому „наставникові над вантаженням" Тімові О'Мара, який самий не працює, а його приявність серед робітництва помагає до „втримання миру"; що корабельне підприємство Юнайтед Стейтс Лайнс побувало на одному з нюйоркських причалів над рікою Гудсон тільки шість місяців, а після того — просто втекло з Ню Йорку тому, що серед „стіведорів" так розпаношилося злодійство, що пропало десять тонн сталі і про це не можна було навіть говорити, щоб не викликати страйку; що підприємство наймання стіведорів Т. Гоґан І Сини, яке постачало стіведорів для Юнайтед Стейтс Лайнс, мусіло наймити деяких робітників заки вони покінчили відсиджувати в'язницю, а один з тих людей попав опісля в тюрму за замордування „формана" (передовця), який наймав робітників до праці; що фірма Гоґана мусіла наймити Джеймса Коннора, який носив при собі зброю, хоч він вкрав був перед тим товари у причалі. Це мусіла компанія зробити тому, щоб він не викликав страйку серед робітників. Допити виявили ще, що юнійні відділи вибирали своїми урядовцями людей, які сиділи в тюрмі і вижидали повороту на виборні становища.

Вже розіслано 1,000 Ювілейних Альманахів „Свободи"

З початком цього місяця Адміністрація „Свободи" почала розсилку замовлених примірників Ювілейного Альманаха „Свободи" й впродовж кількох днів розіслано вже одну тисячу примірників. Ювілейний Альманах „Свободи" це велика на 250 сторінок книга, в якій надруковані статті і спомини майже чотирьох десятків авторів, між ними найвидатніших наших публіцистів. Крім того, в книзі є численні ілюстрації, як теж короткі оповідання, жарти та календар на 1953-й рік. В продажу Альманах коштує тільки одного доляра і 50 центів. Замовляти можна безпосередньо в Адміністрації „Свободи", висилаючи замовлення і грошеву належність (чек, поштовий переказ, або готівкою один доляр і 50 центів поштовими марками) на адресу: "Svoboda", P. O. Box 346, Jersey City N. J.

З уваги на обмежений тираж книги, тільки поспіх в замовленні може запевнити теж її висилку.

ТРІҐВЕ ЛІ ЗВІЛЬНИТЬ 9 УРЯДОВЦІВ ОН ЗА НЕЛЬОЯЛЬНІСТЬ ДО ЗДА

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральний секретар ОН Тріґве Лі звільнить 9 урядовців ОН — громадян ЗДА за те, що вони відмовилися відповісти перед сенатською слідчою комісією під час допитів про їхню приналежність до підривних організацій. Тріґве Лі діятиме згідно з порученням окремої підкомісії трьох, яка висловилася в тому дусі, що генеральний секретар ОН повинен звільняти всіх тих урядовців, які не льояльні до тієї держави, яка гостить у себе міжнародну організацію ОН, що має права екстериторіяльности. Дев'ять урядовців ОН, громадян ЗДА, виявили своє становище в цій справі в листах до генерального секретаря, який уважає, що їхнє вияснення його не вдоволяє, і тому він звільнить їх з їхніх становищ, хоч вони були постійними урядовцями. Ті дев'ять урядовців — це: Джоел Гордон, Франк С. Банкрофт, Говп Дороcі Елрідж, Джек С. Гарріс, Джулія С. Олдер, Джейн М. Від, Алексaндер Свенчански, Сідні Гласман та Леон А. Елвесон. Вони брали чисту платню від 10,100 до 3,500 долярів річно, вже після заплачення податків.

Аліянти бомбардують ворожі бази біля Манджурії

Токіо. — Сильні з'єднання американських суперфортець Б-29, стаціонованих на Окінаві, виконали вчора вже другий день під ряд атаку на ворожі воєнні бази у безпосередньому віддаленні від манджурського кордону на ріці Ялу. Вони скинули насамперед 100 тонн 500-фунтових бомб на великий комуністичний комунікаційний вузол в Чолсан в північно-західній Кореї, віддалений тільки 25 миль від комуністичного аеродрому Антунґ в Манджурії біля гирла ріки Ялу. На цьому аеродромі мають свою базу совєтські літаки МІҐ, що беруть участь в повітряних боях над Північною Кореєю. Опісля суперфортеці збомбардували теж комуністичні військові бараки та магазини в Таею, таки в безпосередньому віддаленні від ріки Ялу. В повітряних боях збито один ворожий літак, вже третій в двох днях цього місяця. Аліянтська авіяція бомбардувала теж ворожі позиції на фронті, майже „висаджуючи в повітря" один із зайнятих ворогом стратегічних гірських верхів. Сильні морози обмежували акцію наземних військ.

Франція бойкотує дебати О.Н. в справі Тунісу

Об'єднані Нації, Н. Й. — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй почав вчора дебати над скаргою 13 арабських країн проти французької адміністрації в Тунусі, але місце французької делеґації під час тих дебат було порожнє. На початку нарад прочитано натомість заяву французької делеґації, в якій вона пригадує пересторогу французького міністра закордонних справ Роберта Шумана з 10-го листопада перед дебатами в цій справі. Шуман перестерігав, що Об'єднані Нації не мають права встрявати в цю „внутрішню справу" Франції та що Франція в жадному разі не підкориться рішенням О. Н.. На вчорашніх нарадах єдиним промовцем і речником 13 арабських і азійських країн, які внесли зажалення, був пакістанський представник. В своїй тригодинній промові він домагався, щоб Об'єдн. Нації ухвалили резолюцію, на підставі якої була б створена окрема комісія ОН, що складалася б з трьох членів та яка керувала б переговорами між туніськими націоналістами і французькою владою. Дебати продовжуватимуться в суботу.

Совєтські „дипломати" мають пістолі

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтська делеґація повідомила, що під час дебат в Раді Безпеки в справі вибору нового Генерального Секретаря Об'єднаних Націй, вона видвигне кандидатуру теперішнього комуно-польського міністра закордонних справ — Станіслава Скржешевського. Звичайно, цієї кандидатури ніхто в Об'єднаних Націях серйозно не трактує, але при цій нагоді виявляється інтересний припадок того „міністра" і „дипломата" в одному з ню-йоркських готелів, — де він зупинився. В дні 25-го жовтня він вийшов з готелю в не дуже доброму настрою і, виходячи, забув під подушкою на своєму ліжку пістолю, з якою, очевидно, не розлучався навіть під час сну. — Дівчина, що порядкувала кімнату, знайшла цю пістолю та повідомила управління готелю, що з черги повідомило поліцію, а та Об'єднані Нації. Тому, що поліція домагалася, що пістоля повинна бути формально зареєстрована, цей „дипломат", — щоб не давати відтисків своїх пальців та не виконувати інших формальностей, зв'язаних з реєстрацією зброї, передав пістолю до перехованя властям безпеки ОН.

Комісар О. Н. високо оцінює здібності українця

Ню Йорк. — Вчора тут відбулися наради представників американських добровільних допомогових аґенцій з високим комісарем Об'єднаних Націй для втікачів, на яких цей комісар високо оцінював спосібності одного з українських скитальців тепер на видатному становищі в Німеччині. Високий комісар д-р Ґергард інформував представників про теперішнє положення втікачів в світі, поділяючи їх на дві категорії: — тих, що залишились ще з часів ІРО та тих, які опісля опинилися на скитальщині, втікаючи переважно з країн за залізною заслоною. Звертаючи увагу на важке положення цеї першої категорії, високий комісар інформував, що в Німеччині вони мають тепер деяку допомогу з окремого Німецького Банку для Втікачів, на чолі одного відділу якого стоїть „дуже спосібний українець, сам колишній ДіПі, д-р Макарушка". В нарадах взяли участь від ЗУАДКомітету д-р В. Ґалан і адв. М. Родик.

Америка мабуть признає уряд Венесуелі

Вашингтон. — Не зважаючи на приватні звідомлення про перемогу опозиції при виборах в Венесуелі, тутешні високі урядовці не вірять, щоб уряд Злучених Держав відмовив признання новоствореному урядові в Каракасі. Спостерігачі приходять до висновку, що ЗДА не завжди досліджують засади, на підставі яких уряд в закордонних країнах приходить до влади, а придержується практики, що треба рахуватися з фактичним станом. З уваги на непевні звідомлення з столиці Венесуелі, міста Каракасу, уряд ЗДА дуже здержливий у висловлюванні своєї думки про тамошнє положення. ЗДА слідкують тільки за потвердженням вісток, що уряд в Каракасі дальше залишається при владі.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗНОВУ ВІДЛОЖИВ РАТИФІКАЦІЮ ДОГОВОРІВ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Аденауер та урядові коаліційні партії рішили вчора відложити ратифікацію мирового контракту та договору про европейську оборонну спільноту до наступного року. Головною причиною того рішення було бажання канцлера Аденауера та його дорадників встановити раз на завжди право парляменту ратифікувати договори звичайною більшістю голосів, що може зробити тільки Федеральний Конституційний Трибунал. Таке право парляменту квестіонували опозиційні партії, зокрема соціялісти. — Канцлер Аденауер та його дорадники мали ще й цілу низку інших мотивів, щоб рекомендувати відложення на деякий час третього і останнього читання проєкту ратифікації договорів, бажаючи в тому часі основно розправитись з опозицією, хоч з другого боку це дає теж і опозиції час та нагоду відповідно скріпити свою акцію проти договорів. Федеральний Конституційний Трибунал має свій осідок в Карльсруге і звідти повідомляють, що справа процедури ратифікації не зможе бути вирішена Трибуналом раніше, як в половині січня 1953-го року, — отже щойно після того можуть продовжуватись дебати в парляменті. Рівночасно з ратифікацією договорів парлямент плянує ухвалити ще низку резолюцій з відповідними застереженнями федерального уряду до тих договорів. Німеччина хотіла б головно застерегтись, що ці договори будуть правосильні тільки до часу об'єднання країни, як теж домагатись дальших повновластей в своїй внутрішній і закордонній політиці. Дебати над другим читанням проєкту ратифікації договорів продовжуються в парляменті. Під час вчорашніх дебат комуністи намагались зорганізувати перед парляментом демонстрацію проти договорів, але поліція швидко розігнала їх.

Колишні німецькі військовики проти „зрадників"

Бонн, Німеччина. — Вчора тут відбулося зібрання колишніх німецьких військовиків, на яких вони виступали проти німецької участи в европейській армії та проти будь-якої суспільної ролі тих офіцерів, що під час війни змовлялися проти Гітлера. Головним промовцем на зібранні був відомий німецький воєнний герой, полковник німецької авіяції Ганс Ульріх Рудель, який під час війни здобув найвищі відзначення за геройство. Він твердив, що — „зрада є зрада", та що ті, які зраджували Гітлера, можуть зраджувати знову. Він домагався теж, щоби всіх тих колишніх військовиків, які братимуть участь в організації німецьких відділів в европейській армії, теж вважати за зрадників. Проте більшість колишніх німецьких військовиків піддержують німецьку участь в европейській армії.

Британія обмежує оборонну програму

Лондон. — Британський прем'єр Винстон Черчил повідомив вчора в парляменті, що його уряд вже почав переводити деякі обмеження оборонної програми, щоб могти виконати її в рямках можливостей британського бюджету. Ці обмеження полягають головно в тому, що розложено на довший час доставу замовленого військового устаткування. Крім того, уряд рішив обмежити продукцію тих типів літаків, що їх Британія має тепер в службі, натомість збільшувати продукцію нових типів. При цьому британський прем'єр заявив виразно, що „економізація" британської оборонної програми в жадному разі не означає її послаблення. Тому теж не буде жадної редукції в людському військовому контингенті, хоч теж ніхто не буде покликаний до війська, якщо цього „не вимагатимуть оборонні зобов'язання Британії". Черчил повідомив, що перевірка британської оборонної програми ще продовжується, отже можливі ще деякі дальші зміни. В поінформованих колах вважають, що внаслідок тої перевірки, впродовж цеї зими коло 40,000 робітників перейде з воєнної до цивільної індустрії.

Нова спроба розв'язати жидівсько арабське непорозуміння

Об'єднані Нації, Н. Й. — Деякі невтральні держави внесли до Політичної Комісії ОН нову формулу, яка має вигляди на те, що на неї погодяться обидві сторони, це значить арабські держави та Ізраїль, та зачнуть дискусію над розв'язкою жидівсько-арабського непорозуміння, що виникло 1948 року, коли зачалася війна між цими державами. Арабсько-жидівський спір стоїть від того часу на мертвому пункті, і ті невтральні держави, що досі займалися цією справою, мають деяку надію, що це непорозуміння вдасться розв'язати, та змусити обі сторони засісти до безпосередніх переговорів. В цій новій формулі говориться про територіяльні справи та про відшкодування для арабських утікачів, які залишили своє майно в Палестині. Представники Ізраїля виявляють охоту засісти до переговорів над цими проблемами, але підкреслюють, що ЗДА повинні фінансувати справу відшкодування арабам.

ЮГОСЛАВІЯ ВІДТЯГАЄТЬСЯ ВІД ВІЙСЬКОВОГО СОЮЗУ З ЗАХОДОМ

Неаполь, Італія. — Тут з поінформованих кол заявляють, що всі дотеперішні зусилля західних аліянтів відносно втягнення Югославії в західний військовий союз не дали досі жадних конкретно-формальних результатів. Для здобуття югославської військової співпраці з Заходом, на чому окремо залежить американським військовим колам, в Югославії перебували впродовж цього року численні західні військові місії, але югославський уряд досі не погодився на будь-які формальні зобов'язання. Проте, причиною цього є не тільки здержливість самої Югославії, але також деякі застереження Італії, яка є членом Атлантійського Пакту і яка не бажає будь-якого формального військового договору з Югославією, як довго не розв'язана проблема Трієсту. — Натомість стверджується, що теперішні військові зв'язки Заходу з Югославією є далеко кращі, ніж були попереднього року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиți і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

БАГАТОМОВНИЙ ВИРОК

Американські кореспонденти з Москви, покликуючись на повідомлення російської „Правди України", подали вістку, що спеціяльний військовий трибунал в Києві присудив до смертного покарання — розстрілу трьох урядників головного бюра легкої промисловости, якихось: Хаїна, Ярошецького і Ґерсона. Їх засуджено як „ворогів народу" за те, що вони, керуючи розподілом товарів широкого вжитку по крамницях Києва, спекулювали в той спосіб, що замість відсилати товар до крамниць, передавали його до продажу на чорній біржі, а за зароблені в той спосіб гроші купували золото та ховали його в місцях, про які знали тільки вони самі та їхні родини. Цю їхню роботу, яка „коштувала країні сотні тисяч карбованців", закваліфіковано як „контрреволюційну" і за неї військовий трибунал присудив їх до „вищої міри покарання" — кулі в потилицю.

Повідомлення про цей присуд багатомовне в багатьох відношеннях.

Насамперед — що теж підкреслює американська преса — обвинувачених в звичайному цивільному злочині судив військовий трибунал. Чому військовий? Крім того, обвинувачених присуджено до смертного покарання „на підставі карного кодексу країни". Як відомо, після другої світової війни большевики формально скасували кару смерти, а їхня пропаґанда захлистувалась від коментарів про „найпередовішу країну в світі". Інше діло, що тої пропаґанди ані самого формального скасування кари смерти в Совєтах ніхто серйозно не трактував, знаючи, що там людське життя взагалі не має жадної вартости та що там стріляють людей як горобців без жадного суду і засуду та без жадної провини. В кожному разі кару смерти формально скасовано на кілька років і в 1950 році, як комуністична пропаґанда в Совєтах і головно закордоном це відповідно використала, цю кару знову встановлено, але „тільки за зраду вітчизни, шпигунство і підривну диверсію". Отже, до „зради вітчизни, шпигунства і диверсії" тепер, виходило б, зараховано вже теж спекуляцію торговельними продуктами. Чи, можливо, за тою „спекуляцією" скривалось щось інше?

В повідомленні про засуд згадано, що ця спекуляція „коштувала країні сотні тисяч карбованців", значить, вона велась на більшу скалю і впродовж довшого часу. В повідомленні теж сказано, що між обвинуваченими К. А. Хаїн був завідуючим головного бюра легкої промисловости в Києві. В совєтських обставинах ним міг бути тільки заавансований партієць, отже спекулювали і крали накинені Кремлем „обранці народу". Вони крали, щоб спекулювати на чорній біржі. Це може означати тільки одне: велику недостачу продуктів в крамницях, якщо совєтські злидарі готові на чорній біржі переплачувати за ці продукти, щоб тільки дістати їх. При цьому інтересне, що спекулянти за заспекульовані гроші купували золото і ховали в секретних місцях, правдоподібно на те, щоб могти з нього скористати після розвалу большевизму, якого вони сподівались і очікували ще за свого життя.

На окрему увагу заслуговує теж і саме повідомлення про суд і засуд, що в совєтській диктатурі трапляється тільки рідко коли та з окремою тенденцією. Большевики, як загально відомо, „ліквідують" людей масами, але про це світ довідується тільки з оповідань врятованих очевидців та з принагідних розкопок масових могил. А кожне повідомлення про засуд і покарання є не так ствердженням факту, як радше відповідною „політикою". Останній київський засуд та його розголошення могло б бути, для прикладу, намаганням виправдати совєтську владу, що це, мовляв, не вона винна в тому, що в київських крамницях немає товарів, а тільки ці „вороги народу", що „спекулювали" та „розкрадали соціялістичну власність", хоч вони цілком добре могли б бути тільки Богу духа винними жертвенними козлами. Такий засуд і його розголошення могли б мати ще й всілякі інші терористичні цілі, але сумарично вони тільки доводять, що в Україні справді не все в порядку та що Україна справді „не вміщується в совєтську систему", як це свого часу підкреслювала американська преса.

Добро нації — на першому місці

Комуністична пропаґанда постійно горлає в своїй протиамериканській акції про „ненаситний Вол Стріт". Але є ще в Америці друга „капіталістично-реакційна" установа, про яку не забувають в Москві. „Реакційна" вона також і в очах американських лібералів. Це Краєвий Союз Фабрикантів, що саме тепер відбуває в Ню Йорку свій річний конґрес. Республіканську партію, яка тепер прийшла до влади, часто зв'язують тісно з цею організацією, себто з „великими капіталістами". Тому цікаво почути, як і про що на тому конґресі говорять.

Сенатор В. Ф. Беннет, бувший президент цеї організації, обговорюючи сучасні економічні проблеми, заявив, що американський загал, який допустив тепер Республіканську партію знов до влади, тим самим не заявився „на сліпо" за приватні „свобідні підприємства". Він, говорив сенатор, хоче тільки переконатись, чи „наша критика" демократичної адміністрації щодо господарських справ була слушна і чи ті, що так гостро виступали проти урядового контролю, зуміють краще господарити, керуючись власною ініціятивою і свободою. Як відомо, в час виборів Демократична партія клала найбільший натиск на те, що нема безробіття та що людям живеться так добре, як ніколи передтим. Тепер, по республіканській перемозі, говорив сенатор Беннет, люди питають: Буде, чи не буде депресія? Буде праця, чи не буде? Підніметься життєва стопа, чи впаде? Обійдеться приватна ініціятива без урядового контролю, чи ні?

На все те треба тепер дати відповідь тим, що є за свободу підприємств і проти вмішування уряду. Вони мусять подбати, щоб не було безробіття та щоб робітник міг далі поправляти свій стандарт життя. „Мусимо мати почуття громадської відповідальности, щоб економічна машина працювала не тільки на користь шеровців, але також і покупців, робітників і всього народу", підкреслив сен. Беннет. Інакше ЗДА переміняться в соціялістичну державу. Загальний інтерес мусить бути поставлений на першому місці.

Інший промовець зазначив, що американці втратили віру в „соціялізм", як лік на всі економічні недомагання. Але якраз тому, треба людям, що займаються бизнесом, дати доказ, що американська господарська свобода є кращою розв'язкою, як „соціялістичні експерименти", яких і тут не бракувало. Тому саме обговорювано такі проблеми, як мешкальну, здоров'я, транспорту, добробуту, чи відносин між працедавцями і робітниками, спротиву монополям і т. п.

Окремо підкреслено кількома промовцями відповідальність фабрикантів перед загалом населення і робітництвом в противенстві до дбання про зиски для тих, що є шеровцями і думають тільки про високі дивіденди.

Також обговорювано широко робітничі справи. Ніхто не сумнівався, що і тут не можна стояти на місці, а треба побільшати ті осяги, які робітництво досі здобуло. Один з фабрикантів виразно зазначив, що треба забути за давні часи і погодитись з новим відношенням до робітництва. Тільки тоді можна буде думати про дальші добрі відносини між робітниками і зарядами фабрик.

Замітне також і те, що ті американські „капіталісти" заявилися за продовжування допомоги різним країнам, вважаючи це „допомогою вільному світові". Особливо цікаві такі слова: „Ми можемо переконати інші народи, що ми не є „машини", ні „грошолюби", а тяжко працюючі чоловіки і жінки, симпатичні своєю вдачею, що добре розуміють, що американський спосіб життя залежний від життєвої стопи інших народів".

Як бачимо, цей підхід до бизнесових справ в Америці й в світі таки ніяк не відповідає тому, що пише комуністична пропаґанда про „американських капіталістичних канібалів".

До цього можемо ще додати дуже замітну промову, яку виголосив в час конвенції Конґресу Індустріяльних Організацій демократичний кандидат на президента, Адлей Е. Стівенсон, що перепав при виборі наступного президента країни. Отже він заявив представникам робітництва, які його попирали в виборах, щоб вони не лякалися тим, що виграли республіканці. Не думайте, говорив Стівенсон, що вже через те спаде катастрофа на країну, чи на робітництво. Стівенсон візвав робітництво не думати категоріями свого вузького інтересу, але дбати про загальний інтерес і мати перед очима цілу країну. „Відповідальність зорганізованого робітництва відноситься не тільки до робітника та його добра, але й добра цілої країни", говорив Стівенсон. Робітництво сьогодні це вже не тільки юнія, це — нація, і в такому змислі треба працювати робітничому проводові, щоб нація була завжди — на першому місці.

Ми навмисне навели голоси з двох таборів, з табору фабрикантів, і з табору робітників, щоб вказати, що в Америці настає справжня „нова ера", яка буде продовжатись і розвиватись без огляду на те, хто засяде в Білому Домі.

Микола Чубатий

Ватикан, Москва та Україна

I

Апостольський лист папи Пія XII з сьомого липня ц. р., звернений до народів Росії, викликав гострий спротив з боку усіх шарів українського громадянства. Деколи ця реакція була непропорціональною до тої акції, що викликала спротив. Але, ніде правди діти, деякі місця того листа могли болюче вражати українців. Наприклад там, де стару історію України та тогочасні зв'язки Києва з Римом вписано на рахунок російського народу, тоді ще неіснуючого на світі.

Та беручи справу безпристрасно, лист папи не йде дальше тих історичних помилок, які ще нині робить більша частина професорів історії східної Европи на університетах західної Европи та Америки. Отже годі вимагати від неісторика, папи Пія XII, щоб знав історію европейського сходу краще, ніж пересічний професор історії европейського сходу в західній Европі та Америці. Тому винуючи неукраїнців за ці історичні помилки, слід би в першу чергу винувати самих українців-католиків, що досі не подбали, щоб хоч на провідних католицьких університетах історія України та української Церкви була знана основніше.

Немає сумніву, що тут треба добачувати головну причину історичної помилковости листа папи Пія XII. „Не мав наміру мішати Вас з росіянами", сказав Святіший Отець до Преосвященного Івана Бучка, провідника української делеґації, на авдієнції у папи в Кастель Ґандольфо, дня 14 листопада ц. р. У промові папи виголошений при цій нагоді, дано українському народові повну сатисфакцію за мимовільну уразу. Голова Католицької Церкви дав доказ своєї доброї волі тим, що цю промову до українців наказав передати через ватиканське радіо на всіх важніших мовах світу, а півофіціяльний орган Ватикану, щоденник „Оссерваторе Романо" видрукував наступного дня повний її текст.

Прикрий інцидент зліквідовано. Проте все таки інтересними є погляди Ватикану на Москву та Україну не тільки тепер, але також в минулім. В останнім випадку зударилися зі собою певні релігійно-церковні пляни Ватикану на сході Европи з українським визвольно-революційним націоналізмом, тому і зудар був такий голосний.

Про що йшло Святішому Отцеві в останнім листі, адресованім до „Народів Росії"? Проголошуючи цей лист папа не мав цілком певно якихнебудь політичних плянів. Папа хотів промовити понад голови Кремля та його прислужника московського патріярха прямо до народів СССР, кинути їм слово релігійної потіхи та скріпити надію на краще завдяки опіці Матері Божої, яку православні народи европейського сходу високо почитають.

Лист папи до народів СССР був висловом тої релігійної струї в західній Католицькій Церкві та надій на кращий світ, які західні католики зв'язують нині з відомими об'явленнями Матері Божої в Портуґалії у Фатіма, 1917 року, під час народження большевизму в імперії царів. Мати Божа мала явитися трьом портуґальським дітям та провісти, що коли християнський світ буде молитись, тоді безбожна Росія навернеться. Як так не станеться, то світ жде жахлива катастрофа.

Річ природна, що в 1917 році слово та поняття Росія було загально прийняте. Цеї старої Росії нині нема, а є тільки СССР, проте тепер щоденно серед молитов західних католиків до Матері Божої з Фатіма далі постійно повторюється назву Росія в старому розумінню. Так вона й залишилася в папськім листі. В додатку у Ватикані постійно крутиться кількох росіян конвертитів, що мимо свого католицтва не перестають бути російськими патріотами та імперіялістами. Вони, як „специ від Росії", могли бути інспіраторами деяких деталів папського листу, що саме стали такими болючими для українського народу.

Інтерес Риму до терену східної Европи не новий. Він сягає перших часів християнізації східної Европи та нашої Батьківщини України - Руси. Цей інтерес папства до терену східної Европи ще зріс по нещасливім церковнім роздорі поміж східною та західною Церквою 1054 року, бо Католицька Церква ніколи не закривала свого характеру як воюючої Церкви, що поставила собі кінцеву ціль таки привернути східню Европу до церковної єдности з Римом. Це змагання поміж Римом та Візантією за приналежність київської митрополії тривало впродовж цілого вже передтатарського періоду ставлячи Україну в посереднє становище поміж Римом та Візантією.

Коли ж в потатарські часи на північно-східних периферіях київської держави виринула нова сила, велике Московське Князівство, Апостольський Престіл постійно інтересується теж справою притягнення Москви під крила Католицької Церкви, в переконанні, що це може легко статися, бо різниці поміж засадами віри католицького та православного світу є мінімальні.

Одначе так само, як в 1054 році поділ Християнської Церкви, на східню та західню, наступив не так з причини різниць віри, як радше в наслідок культурно-політичних різниць тих двох світів, так теж й на сході Европи різниці поміж Церквою Католицькою та Православною лежали більше в культурно-політичних причинах ніж в релігійно-догматичних. Віра починаючи від 14-го століття стала тут козирем в політичнім змаганню поміж Польщею та Московщиною за верховодство на европейськім сході.

Польща проголосила себе „Місіонарем Католицтва" серед православних східної Европи, а католицтво вона розуміла тільки як ширення католицтва латинського обряду, себто в такій релігійній формі, що помагала б польським політичним інтересам, себто спольщенню українсько-білоруських земель та поширенню етнічної польської території якнайдалі на схід. Від ширення тої форми католицтва Польща не відступала навіть тоді, коли в часі московської „Великої Смути" поляки хвилево зайняли Москву та на троні царів посадили римо-католика королевича Володислава.

Проти польської католицької місії на сході Европи Москва висуває свою московську місію в християнськім світі, а саме „Теорію Третього Риму — Москви".

В XV столітті, по упадку Візантії в руки турків в Москві створили теорію, що по занепаді православного, Другого Риму — Візантії, що від старого Риму мав перебрати першенство та провід християнського світу, всі права Візантії перейшли на Москву. Москва отже відтепер стала провідником всього християнства та непомильним викладачем автентичної віри, голошеної Христом. „Москва є Третім Римом, голосили в Москві, а Четвертому Римові вже не бути до кінця світу". Тим чином, за амбіціями москвичів, Москва має вести християнський світ та його вчити аж до кінця світу.

Московська теорія Третього Риму — Москви стала потужним політичним арґументом в руках будівничих московсько-російської імперії. Московське православіє стало не тільки національною вірою москвичів, але також духовим хребетним стовпом російської імперії. Навіть атеїстична влада червоного Кремля не була в силі злегковажити цей політичний козир в утриманні цілости та в зрості російської імперії й в поширюванні політичних впливів Москви поза Московщиною:

Стару московську науку про Москву. як Третій та останній Рим для всього християнського світу повторив вже за нашої пам'яти речник здеморалізованої московської патріярхії у своїй промові з нагоди святкування 500-ліття автокефалії московської православної Церкви (1948). Він тоді ствердив, що одиноким правдивим викладачем віри, принесеної Христом Спасителем на світ, є московський патріярх, бо всі другі Церкви, що себе подають за християнські, отже Католицька Церква та всі протестантські Церкви викладають Христову науку фальшиво.

Обі потуги, що стали до змагання за опанування східної Европи — Польща та Московщина — поставили християнську віру на свої політичні услуги. Серед таких обставин праця Католицької Церкви привернути східну Европу під духовну владу папи ставала річчю дуже трудною та вимаґала основного знання того терену та його населення. Річ ясна, що серед таких трудних обставин помилки булй можливі й вони справді бували, одначе Апостольський Престіл мав на оці постійно тільки релігійну ціль — привернути православний світ східної Европи до Католицької Церкви.

(Продовження буде)

Інж. Степан Куропась

Язва байдужости

Причиною організаційного й, в парі з тим, фінансового недотягнення українського життя в Америці є велика скількість „безпартійних".

Байдужими є ті „безпартійні" українці й американці українського роду, що нарікають на розбиття на політичні групи і партії та думають, що це вистачає. Думають, що як будуть ходити самопас, то тим даватимуть добрий приклад, як жити в згоді. Ті люди, у своїх міркуваннях, дійшли так далеко, що навіть твердять, немов би вони покликані мирити розсварених. Для них всяка дискусія про громадські справи — це сварка партійників.

Безпартійні думають, що прийшов їх час. Вони твердять, що ввесь час остерігали перед катастрофою того чи іншого роду. Вони добре „передбачували" хід різних подій, але тому, що їхнього голосу партійні лідери не слухали, прийшло до катастрофи, яку вони також передбачували! Коли їх запитати, де, коли й в яких справах вони „остерігали", то їхня відповідь така, що, мовляв, ваша пам'ять недописує, або що партійні люди засліплені партійною літературою й нічого не бачили.

А в дійсності ніхто не чув їхнього голосу остороги й не міг чути, бо його не було, бо ті безпартійні не мали ніякої думки, ніяких плянів, ніякої ініціятиви.

Бо як можна було бути колись і як можна бути тепер невтральним чи безпартійним, коли Україна знаходиться в трагічному положенні й в важкому визвольному бою?

Треба пригадати „американським безпартійним", що в часі як Усусуси, Ес-еси, УГА, Армія УНР змагалися з ворогами, теж були „безпартійні", себто ті, що заявляли свій „невтралітет", замість брати кріс в руки. Коли вмирали студенти під Крутами, безпартійні чекали, чия візьме! Всіх тих, що проголошували „невтралітет" ворог й так не пощадив; але вони згинули не як герої, а як безхребетні. У кожній нації менше героїв, ніж безхребетних, У нас відсоток цей теж великий! Бо — скільки у нас, по нашій програній, було в УВО, в ОУН? Скільки по другій світовій війні чи під час неї було в Дивізії або в УПА? Чи навіть, — скільки нас читало й передплачувало свою пресу, купувало й читало свої книжки, ходило на національні свята чи інші імпрези? Чи те все не завважуємо теж і в Америці?

Де ж та решта? Вона невтральна. Бо як інакше можна пояснити собі, що на дуже вдачних маніфестаціях в Ню Йорку буває тепер 5 тисяч людей, а не навіть 30 тисяч, що там бувало? Або в Шікаґо 5 тисяч на 45 тисяч? Чому недописує Дітройт, Клівленд, Бофало? Чому навіть добре зорганізована наша громада у Филаделфії не стягає на імпрези задовільного числа людей? Чому Народний фонд недомагає?

Патріоти передплачують газети, складають на народні потреби, дбають про українську справу, а люди заражені хворобою безхребетности махають на все рукою, мовляв, даремний труд, нічого з того не буде. Винні тут і ті добрі працівники, які не потягають байдужих до громадської відповідальности, не скажуть їм в очі те, що треба сказати. Бо як можна бути доброму громадянинові невтральним, коли чує, що Народний фонд не може сповнювати своїх завдань, бо бракує грошей; коли акція будови Народного Дому в Ню Йорку не може рушитися, бо велика частина громадян проголосила свій „невтралітет"; коли Пластовій Команді в Ню Йорку важко зібрати фонди на Пластову Оселю; коли на „Союзівку" — оселю для молоді й старших годі зібрати від своїх членів навіть по одному долярові? Як може хтось в Шікаґо бути безпартійним, як теж і тут треба Народного Дому, а Батькові Шевченкові аж проситься в Гумбольд Парку пам'ятник поставити! Добрі почини не можна здійснити, бо „безпартійні" їх добивають. Мовляв, зачекаймо ще! А як є в Клівленді, Дітройті й інших великих громадах? Щоправда, в малих наших громадах язва безпартійности не поширилася. Мало там наших людей й держаться разом. От Форд Сіті, Пенсилвенія, всіх своїх українських громадян в ряди УНСоюзу затягнула (буквально всіх!)! Іст Сейнт Луїс, мале місто в Ілинойс, а має прекрасний Народний Дім.

Коли б українська свідома громада в Америці не потурала байдужим, відносини змінилися б на краще.

Віктор Приходько

„ПАБІСКО"

(Спогад)

(5)

Що тут робити?

І ось приходить мені думка: фантастична й утопічна. Звернутись до Чижевського: чи не натиснув би він на „Пабіско". Розуміється, з погляду реального стану речей, — це смішно: про які концесії на Україні можна говорити, коли уряд большевицький міцно засів у країні! Але ж вихід якийсь треба знайти! І я рішив: знестись з Чижевським у Відні, — що він скаже. Але як це зробити? Уже страстна середа, — за три дні Великдень. Листа пізно писати та і телеграфічно тяжко порозумітись, — а може Чижевського й у Відні нема. Отже, чи можна поговорити „по прямому проводу". Чи практикується це у Західній Европі, — бо у нас, на Україні та в Росії, під час „великої безкровної" кожний комісар засідав до апарату і на години забирав лінію. Виявляється — можна. Отже, після попередніх приготувань: — „Відень, біля апарату Чижевський", Знайомий симпатичний голос і старечий кашель: — Добридень, що доброго скажете, що сталося? — Біда, Павло Іванович, рятуйте. Надходить Великдень, а тут ні копійки, урядовці ходять голодні. Скандал! — Що ж ви хочете? — Та лишається одно. Чи не можна натиснути на „Пабіско"? Умова — є умова! З'ясувати їм в чому річ! — Гм . . . гм . . Ви ж знаєте їх, с. синів! Трудна штука! Але спробую, постараюсь! — Спробуйте, дорогий Павло Іванович, сповістіть про все телеграфічно.

Розмова скінчена, я відходжу від апарату трохи схвильований: — Ну, що ти скажеш на тих „хахлів"! . . Де Київ, де Полтава, а вони тут, у центрі Европи, по прямому дроту перегукуються!

Але чи вигорить справа? Вночі сплю-не-сплю, вся надія на Чижевського. Старий — дипломат, а головне чоловік бистрий і „словний" — що сказав, — буде робити . . .

Ось уже ранок. Страстний Четвер. Десь сьогодні — завтра повинна бути телеграма: так чи ні. Мусить порозумітись із Женевою.

Але що це? Нема й дванадцять годин, — листоноша з телеґрамою: „Все добре, Банк Польський у Тарнові виплатить вам дві тисячі франків швайцарських. Чижевський".

Дві тисячі швайцарських франків — це ціла купа марок польських! — Слава! Великдень врятований!

Не минуло й півгодини, як уже вся „Тарнівська Республіка", на чолі з п. Прем'єром і Урядом, знала про подію. Молодець Чижевський! Хай живе „Пабіско"! Ранком у п'ятницю я вже був у банку з відомим начальником Державної Скарбниці — Павлом Савлучинським і „підняв" гроші. Савлучинський (нині покійний, помер у Тарнові), туго набив польськими банківками свій „казьонний" портфель і урочисто поніс до Скарбниці, щоб роздати українській братії, що за волю й правду покинула свої хутори і пішла в світ у мандри.

Великдень був врятований! . . Була Служба Божа. Були спільні розговини, на чолі з п. Прем'єром і міністрами. Була ковбаса й чарка. Були співи, були сльози й жарти!

— А що ж з „Пабіском"?

— Як то що? Українська держава чесно додержує свої зобов'язання. Коли з'явиться „Пабіско" чи може навіть „Пабісенята", то ми чесно дамо їм у концесію трамвай. Лінія: Київ — Станція — Фундуклеївська — Хрещатик! За дві тисячі — на два дні!

⁂

Так скінчилися стосунки Української Народньої Республіки з „капіталістичними акулами" в Европі.

В часі пересправ і після того П. І. Чижевський двічі приїздив до Тарнова. Це був симпатичний дідок, літ під шістдесят, невеликого росту, із сивим волоссям та досить великою сивою бородою. Мав пошкоджений спинний хребет, і тому ходив похилений, з паличкою, через що випадав ще меншим. Хвороба йому увесь час дошкуляла. На моє запитання, з чого те йому сталося, розповів: „связался чорт с младенцем", — ще на Україні пішов з кимсь навперегони велисопедом, застудився і з того часу терпить. Не зважаючи на хворобу, був завжди бадьорий і повний енерґії. Перебуваючи в Тарнові, увесь час урядував. Мав кімнату у відомім готелі „Зольдінґер", де містилося Міністерство Закордонних Справ, на чолі з Міністром Ніковським і товаришем Міністра, проф. Оттоном Оттоновичем Ейхельманом (помер у Празі в р. 1942), а потім — на чолі з кн. Я. Токаржевським-Карашевичем. Переважно лежав на ліжку, підкладаючи під хребет дерев'яну дошку, — так йому було легше. Лежачи, диктував машиністці листи. Писала йому переважно урядничка Лідія Миколаївна Бурмістренко (померла у 1934 році в Празі).

У Чижевського було два сини в Українській Армії, — відомі у війську старшини — Микола й Григорій. Під час перебування у Тарнові, Чижевський їздив з п. Прем'єром до табору у Каліші на якесь військове свято і щоб побачитись з синами. Вернувся зворушений й надхнений. Виїхавши з України до Швайцарії у 1918-му чи 1919-му році, він уперше побачив українське військо. В таборі був парад і сини дефілювали перед батьком — міністром — церемоніяльним маршем. Старий плакав.

В Тарнові оповідав мені ближче про фірму „Пабіско". Були в ній швайцарські німці і французи, але також був і „наш" — жид-купець з Могильова-Подільського. Здається, останній і був головним „промотором" цілої справи.

Восени, покинувши Тарнів, я перебрався до Перемишля. Зрідка листувався з Павлом Івановичем. Він писав мені з Відня, а потім з Швайцарії, коли не помиляюсь, з Женеви. Скаржився на хворобу, що все дужче налягала на нього. Писав, що зустрічається з „Пабіском" і перебуває з ними в приятельських стосунках. Симпатичні й культурні люди. Коли пам'ять не зраджує, писав, що фірма навіть дала йому одну кімнату у своїй канцелярії для праці.

Було це в 1924 чи 1925 році. Далі наше листування обірвалось. А в році 1925 я довідався з часописів, що Павло Іванович Чижевський помер. Помер в далекій Швайцарії, в місті Женеві, де й похований, скромно і тихо, при участі нечисленної української колонії.

Вічна пам'ять великому українському Патріотові! . .

(Кінець)

Микола Андрусяк

СЬОГОЧАСНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО

У статті „Українознавство сьогодні" („Свобода" з 30-го жовтня ц. р., ч. 289) звужує п. Б. Сивенко обсяг сьогочасних українознавчих дослідів до дослідження стану сьогочасної України під Совєтами. Це його становище цілком хибне, бо ніхто з українознавців не виключає дослідів над положенням українців під Совєтами, чого доказоом є статті на ці теми в „Енциклопедії Українознавства", що нав'язують до спеціяльних економічних дослідів Валентина Садовського й інших в „Працях Українського Наукового Інституту" у Варшаві до 1939 р., як також про мову в підсовєтській Україні Романа Смаль-Стоцького, секретаря цього Інституту тамже.

Започаткував зацікавлених сьогочасним станом і зв'язав його з українознавчими дослідами минулого України таки Михайло Грушевський вміщенням бібліографічного реєстру українознавства за 1928 рік в свойому двомісячнику українознавства „Україна" 1929 р. У десятиліття самостійности нових українських держав Української Народної Республіки і Західно-Української Народної Республіки появилося вже чимало спогадів чільних учасників наших визвольно-державних змагань поза межами СССР; зібрав їх, додаючи зміст, коли наголовок не був ясний, для бібліографічного реєстру Грушевського автор цих рядків. І так у цьому реєстрі знайшлися спогади полковника Є. Коновальця з „Розбудови Нації" поміж спогадами бальшевицьких авторів з т. зв. тоді по совєтському „громадянської війни на Україні в 1917—21 рр." Поміж совєтськими авторами був і відомий тоді совєтський консул у Львові Ґеорґ (свойого імени не зукраїнізував на Юрія) Лапчинський, що часто являвся на святочні імпрези НТШ у Львові в товаристві свого помічника Ґріґор'єва та з набіленими личками дам; такі імпрези як академії і комерси в честь академіків Кирила Студинського і Василя Щурата не могли обійтися без цих влізливих гостей. В 1928 р. появилися також у Парижі французькою мовою спогади гуляйпільського „батька" Нестора Махна, що знайшов для себе на скитальщині пристановище серед французьких анархістів.

І нотка про його спогади ввійшла до бібліографічного реєстру українознавства Грушевського.

Та цей бібліографічний реєстр не був довподоби совєтській цензурі і Грушевський повідомив мене, що такого реєстру за 1929 рік не буде вже друкувати в „Україні", проте хай я збираю бібліографію українознавства поза межами СССР для картотеки українознавства в Українській Академії Наук у Києві. В книжках „України" 1930 р. появилися тільки загальні огляди різних ділянок українознавства молодих київських співробітників Грушевського: Віктора Петрова, що виявив тоді свій письменницький талан своїм романом про Аліну й Миколу Костомарових та в часі другої світової війни пішов на скитальщину й згинув загадочно в Німеччині будучи професором Українського Вільного Університету й заступником голови НТШ в Мюнхені; Костя Копержинського, Михайла Карачківського, Новицького, Юркевича й інших, які використали мої бібліографічні карточки тільки з обсягу важливіших праць, що відносилися до України перед 1917 р. Такі загальні огляди українознавства поза межами СССР до „України" Грушевського подавав від половини 20-тих рр. директор Бібліотеки Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові Володимир Дорошенко, та його огляд українознавства за 1929 р. не міг уже появитися, тому, що „Україна" перестала появлятися в другій половині 1930 р., її остання 43-тя книжка примандрувала до Бібліотеки НТШ тоді, коли вже було відомим у Львові заслання Грушевського до Москви. Тимто неслушно вбачає п. Сивенко, що досліди над сьогочасним станом України не в'яжуться з „наукою Грушевського — отим традиційним уже нині українознавством".

Також неслушний є його погляд, що досліди над минулим України, „сьогодні — це вже етап пройдений", що „анахронізмом, безплідним і непотрібним тупцюванням на місці у виді набридлих „досліджень" про походження назви „Україна" або в російській історіографії — як пише Б. Сивенко; (чому тільки в російській? українська історіографія займалася цим питанням також!) півторастолітньої дискусії так званих норманістів з їх противниками".

(Закінчення буде).

„А ПРЕЧО ПАН-БРАТ УТЄКА ОД РУСОВ?"

Похмура осінь 1944 року. Жалібно плаче хмарне словацьке небо. Ще зранку 4-го вересня с. Вербовци скуте важкими олов'яними хмарами. Дощ безжалісно кропить убоге лахміття „утіченців", що розмістилися на просторому шкільному подвір'ї. Ліниво жують виснажені худі коні біля фір, доїдаючи напрошену у словаків траву. Жалібно сичать сирі дрова, на яких вариться ріденька зупа, з напрошеної у словаків картоплі.

Рядом з багаттям сидить на пеньку зажурена бабуся, розворушуючи щохвилини багаття, щоб приспішити кипіння зупи. Вона щось дуже сумна і задумлива. Скроні сиві. Обличчя в зморщках. Сліди „щасливого" життя під Сталіном.

— Чому, бабусю, зажурилися? — питає молодий Василько Василенко з Полтавщини, — мабуть, бабусю, були командантом поліції? А тепер треба тікати, — жартував хлопчина .

— Уже чим не була, а Сталіна не хочу, — натискаючи на м'яке полтавське „л", відповідає бабуся.

І бабуся починає зрівноваженим старечим голосом розповідати свою тяжку трагедію під совєтами: „Мешкали ми в Зіньківському районі на Полтавщині. Восени 1930 року нас цілу родину вивезли на далеку північ. Там загинув мій старий — забило дерево на рубанні лісу. Я лишилася з трьома малими дочками. По трьох роках тяжкої праці в непрохідній тайзі я втекла. Дісталася на Донбас. Там, хвалити Бога, бідувала якось, але й дочок заміж повіддавала. Прийшла війна. Двох зятів на фронт забрали, а третього німці розстріляли за те, що любив Україну. Я знову лишилася сама без допомоги. Повернулася на Полтавщину до рідного села. Повернулася до своєї хати, де був за совєтів колгоспний уряд. Пожила пару місяців, а тут кажуть, що знову йдуть большевики. Я й давай тікати. Оце тому я й опинилася тут, у Словаччині, сама, як палець. І знову починаються мої поневіряння, — бабуся перервала розповідь — а дивиться, що то йде!

На подвір'я прямувало трьох словаків: староста села, нотар, а спереду їх упевненим кроком високий і рижий молодий словак. Оцей самий високий і рижий, що йшов упевненим кроком, чомусь був у совєтській уніформі військовій. Мав навіть якусь бляшанку на грудях (совєтська відзнака).

Староста села лагідно сказав: „Ти є наш Янко, був у „рихлій дивізії", але потрапив до „русов" і переконався, що там „пскний живот", пройшов школу у Москві, тепер повернувся „літадлом" додому і органзіує „партизанські єднотки". Хоче щось з вами говорити. Староста замовк.

— А пречо пан-брат утєкалі од русов?" — суворо звернувся до нас Янко.

— Ми не „утєкалі", — боязливо відповів малий Василюк Василенко, — нас німці вивезли, я ще малий, а мій тато був у Сибіру. Я там і народився, а чого нас німці вивезли — я не знаю.

— Ви фашисти, — грубо й нахабно заявив Янко, вас не вивезли, ви самі „утєкалі". Якщо твій татко хоче викупити свою провину, то мусить іти до партизанських „єдноток". Так сказав маршал Сталін, бо „руда армада рихло буде тут".

Не знаємо, що далі сталося з татком Василька, що сталося з бабусею з Зіньківського району і навіть не знаємо, які дальші шляхи Янка з „рудої армади", але тільки знаємо, що часи йдуть і люди міняються.

Був пригожий соняшний день. Весело сміялося баварське сонце. На чистому німецькому небосклоні швиденько пробігали кучеряві хмаринки, немов злякане стадо заблуканих овечок. На станції Пасау, поблизу совєтської зони окупації, розвантажувався великий транспорт чехо-словацьких утікачів. Повільним кроком марширували утікачі з „вільної" Чехо - словацької Республіки. Десь позаду плівся, ледве перебираючи ногами, високий і рижий чоловік. Хтось до нього гукнув: „Янко, а пречо пан-брат утєкал од русов?".

Він посміхнувся і нічого не відповів. Але це вже був не 1944, а 1949 рік.

А ще пізніше прийшов і 1952 рік. Велике свято в церкві св. Покрови в Шікаґо, бо сьогодні церква має храмовий день. На святі були не тільки українці, але й чужі гості. Були представники братського поневоленого Москвою словацького народу. За одним столом сидів усміхнений американський жовнір, він мав відзнаки учасника війни в Кореї, а на другому кінці сидів гість від словаків. Він був прекрасно одягнений в цивільному. Жовнір до нього лагідно звернувся: „А пречо, пан-брат, утєкал од русов?" Янко підняв голову і здивовано подивився на жовніра.

— Я той самий Василько, пам'ятаєте, як у Вербовцах ви приходили до нас і питали: „Пречо пан-брат утєкал од русов?"

А тепер я вас це саме питаю. Василько потиснув йому руку і сказав:

„Гора з горою не сходиться, а чоловік з чоловіком завше".

Він чокнувся до Янка чаркою і вони обоє випили за вільну Україну і вільну Словаччину і дали слово один другому більше не питати „А пречо і хто утєкав од русов".

Юрко Степовий.

Збірним меценатством придбаймо Пластову Оселю

Коли сьогодні читаю про заходи Комісії Придбання Пластової Оселі набути в околиці Ню Йорку посілість для молоді, стає мені перед очима такий образ із моєї молодости: перший відпочинковий і виховно - вишкільний пластовий табір під проводом проф. І. Чмоли в Підлютому-Кам'янці, скінчився. За кілька годин ми мали залишити карпатський ліс, шумливий потік, величезну колибу, що її ми власними руками переміняли на мешкальний курінь, побудовані нами доріжки й мости, вигорілі попелища шатер і... безліч незабутніх споминів. Але перед тим ми ще мали пережити один величній момент. Нас, малих хлопців, запрошено на прощальний обід до палати Митрополита Андрея Шептицького в Підлютому. Ми сиділи за столами в величезній кедровій прийомній залі, з різаними в дереві гербами роду Шептицьких. Нас угощали монахині й пані з громадянського комітету, до нас усміхалися приязно оо. Василіяни. Сам Митрополит не був між нами ,але на нас дивилися з портрету Його добрячі очі, ми відчували його присутність на кожному місці й у кожному моменті. Лише завдяки Його доброті й любові до молоді ми змогли свобідно провести час на Кам'янці, бо Митрополит Андрей відступив нам у повне користування одну з найкращих частин своїх посілостей. І пізніший зразковий табір на Соколі постав тільки завдяки Йому.

Недармо один наш мистець пензля намалював Митрополита Андрея в оточенні української дітвори в пластових одностроях. „Не бороніть їм приходити до мене" — у своєму ставленні до молоді Він ішов за прикладом Спасителя. Знав бо дитячі душі й дитячі потреби, розумів вагу виховання молодого покоління для одиниці, родини, громади, нації, церкви, людства. А передусім Його серце було сповнене безмежної любови до молоді. Любови активної, жертовної. Тому й був меценатом Пластової організації, що згуртувала цвіт нашої молоді, щедрою рукою давав на її потреби.

Сьогодні ці потреби багатократно зросли, бо наша молодь позбавлена найважнішого — рідного грунту. Але немає мецената, яким був Митрополит Андрей. Не лише тому, що між теперішнім українським громадянством немає одиниці, яка розпоряджала б такими матеріяльними засобами як Митрополит Андрей, але передусім тому, що брак нам людей, які мали б такі широкі горизонти, таке зрозуміння ваги виховання молодого покоління, які горіли б до молоді такою великою активною любов'ю та так дрижали б за майбутнє нації, як Митрополит.

Тому брак мецената — одиниці наше суспільство мусить заступити спільним, громадним меценатством. Дрібний огник любови до молоді десяток тисяч окремих членів нашої національної збірноти, мусить в сумі загоріти могутнім полум'ям, слабе зрозуміння кожним із нас молоді, мусить спільно зродити велике бажання піти їй на зустріч та перетворитися в акт громадної, збірної жертовности на потреби нашої молоді.

Тоді справа придбання пластової оселі не буде тяжкою проблемою й завдяки збірному меценаству на найближче літо пластова молодь зможе користуватися власним табором.

Володимир Барагура.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Нова установа: „Рідна Школа".

В Дітройті існують дві греко-католицькі парафіяльні школи в гарних будинках і задовільно засоблені в усе, чого вимагає правильна шкільна наука. Одно болить багато родичів: ці школи не звертають належної уваги на навчання української мови, дарма, що як американські компетентні чинники, так і найвища наша церковна влада не противляться тому, чи пак навіть поручають. Засновані з цього приводу дві вечірні школи українознавства на сході і на заході міста діють вже від 2—3 років і мають великі успіхи в ділянці виховання і навчання. Але скромні їх приміщення та вивіновання не відповідають тим вимогам, які треба би ставити, як теж не дозволяють на розширення рямців їх діяльности.

Цьому невідрадному станові рішено зарадити.

В неділю 16 листопада ц. р. Ширша Громадська Нарада в Дітройті, якій спонзорувало около 20 різних організацій на чолі з філією УКК, покликала до життя нову, дуже важливу установу, відому і заслужену на рідних землях, „Рідну Школу".

Під час наради виголошено 2 цінні реферати, а саме: „Як зберегти для українства нашу молодь?" (д-р М. Дольницький) і „Нам треба „Рідної Школи" (п. П. Рогатинський). Сучасний стан шкільної і виховної справи в Дітройті насвітило трьох звітодавців: інж. Мілянич говорив про „Навчання української мови в парафіяльних школах", дир. І. Сточанський про „Навчання українознавства в вечірній школі на заході Дітройту" і інж. Д. Березовський про „Доповняльну Школу Українознавства на Сході Дітройту".

Поставлено і схвалено ряд резолюцій про виховання української молоді і про наладнання відповідного шкільництва, а також, що незвичайно важне, про створення окремої установи під назвою „Рідна Школа" та про її матеріяльне забезпечення. Зачитано проєкт статуту, який одобрено і принято. Принято теж листу провідних органів, що її виготовила Номінаційна Комісія. Головою „Рідної Школи" став заслужений шкільний діяч інж. Д. Березовський, заступниками: О. Заплатинський й І. Сточанський, а членами Управи: п-ні О. Климишин, пп. Богдан Петрина, В. Щербин, і С. Білий. До Контр. Комісії ввійшли: І. Розгін, Е. Яворівський, В. Білинський, М. Чемний і п-ні Ірина Іваницька. До Т-го Суду покликані: М. Дужий, О. Сливинський, Ат. Мілянич, Т. Кошіль, М. Цісарук.

В нараді, якою проводив п. І. Білоус, взяло участь більш 160 осіб. Ще цього вечора встигло підписати членські заяви 71 осіб і 3 товариства. Жива дискусія вказувала на велике зацікавлення шкільною справою і вихованням дітвори та доросту. З великим вдоволенням принято до відома запляновану працю, яка охопить ділянки виховання й освіти від дитячих садків до нар. університету і по змозі до курсів української мови при катедрі слявістики на місц. університеті включно.

На нараді, на якій з'явились не тільки нові, але і старі еміґранти ,підкреслено, що це не є ніяке протестаційне віче дотично парафіяльних шкіл, хоч і в одній з резолюцій закликається Батьківські Комітети цих шкіл провадити дальші старання про належне навчання в них української мови. Це є добрим правом батьків хотіти, щоб діти вчились теж рідної мови і її не забували. Америка гордиться тим, що в ній можуть вільно розвиватися теж різні національні культури, що тільки збагачує життя Америки. Отож нема сумніву, що всі українці Дітройту підтримають нову установу — Рідну Школу.

В. Н-вич.

Ню Йорк, Н. Й.

Взірцевий День Народження.

Дня 16 листопада Дмитро Помийчук обходив свої уродини в Гостинниці п. Френкі Анни Коваль, 105 Ст. Маркс Пл. в Ню Йорку. При гарно удекорованім квітами столі, з ще гарнішими українськими стравами, які зготовила власниця Гостинниці пані Коваль, гості, бажаючи шановному Ювілятові найкращих успіхів з днем його уродин, не забули також про народну ціль, а саме про наш славний Комітет, котрий так багато зробив для нашої справи тут в Америці.

Підписаний прохав гостей, щоб вони оцінили Ювілята не тільки гарними словами, а також ділами, та зложили відповідну пожертву на ту інституцію, яка репрезентує нас перед світом.

Збірку перевів П. Марко. Вона принесла 36.00 долярів, що їх вислано негайно до Конґресового Комітету. Зложили слідуючі: Дмитро Помийчк $10; по $5: В. Гасій, П. Марко, Анна Коваль; по $2: А. Марко, П. Воєвенко, М. Солодяк, Ю. Шпіґа; по $1: М. Каджірук, В. Чарчук, Е. Скоревич.

В. Гасій.

ВІДГУКИ ДНЯ

ХИЛЯЮТЬСЯ ВОРОТА

(Володимирові Луцькому)

Дорогий Друже!

Ти запросив мене на шлюб Твоєї Доні і дуже щиро Тобі дякую. На жаль приїхати не можу, бо... — зрештою лишім гроші на боці...

Кожний раз тішуся, коли почую, що хтось женится, чи виходить заміж. Не думаю, що це злорадість, а так — нехай знає більше людей, по чому локоть кваші!

Жарт жартом, а весілля весіллям. Тішуся Твоєю радістю і посилаю Тобі сердечний привіт.

А разом з привітом летять у далину простору й років — мої думки.

Пригадую собі Твоє весілля...

Була зима. Старе приходство сиділо закутане у сніг як у перину. З освічених вікон стелилися по білому городці золоті рушники. Що раз заїжджали перед приходство то сани, то залубні, і тоді стихав дзеленькіт дзвіночків.

Приїхав хтось!

Тоді розкривалися двері хати, широкий килим світла розкочувався аж до саней і лягав під ноги гостям.

— А! Вітаємо, вітаємо!

Гості довго висідали, бо не легко вилускатися з саней, коли хтось у кожусі, і йшли доріжкою в хату. По дорозі найсвіжіші новини.

— А ми за вивозом висипалися як грушки з кошика! — казав отець декан.

— А я показала свою еластику і перша була на ногах... — щебетала деканівна.

— Не штука тобі! Молода, зручна! — говорила пані деканова. — А мені ще й досі запари в руках.

— Нічого, пані добродійко, нічого. Зараз розігріємо.

І всі вкочувались на веранду.

За кожним дзеленькотом дзвіночків стелився золотий килим (від дверей до приїжджих). І за кожним разом новини, ще заки зайшли в хату.

То лис сидів край дороги („А я, на жаль, не взяв рушниці. Був би він...), то їхали якісь пани четвернею („Чи не Криштовичі часом?), то зайчик мало не перебіг дорогу („Але наш Максим крикнув і куций завернув")...

В хаті тепло і ясно. І від печей та лямп, і від радости.

Старий Иосел, повітовий Паґаніні, вітає кожну партію гостей низьким поклоном, а тоді моргає бородою на своїх музикантів і командує: „Туш!"

Молодь зразу збивається в гурти, а там ділиться на пари і починає кружляти по „сальоні".

Врешті — благословення. Стають до благословення тільки батьки, бо матері не живуть.

Підходять молодята.

Хтось легенько заспівав:

„Хиляються ворота,
Кланяється сирота.
Низенько ся кланяє,
Бо матусі не має"..

Молода розплакалася як дитина. Плакали батьки, плакав і Ти. А й нам усім нараз видалося, що світло лямп чогось дуже разить в очі.

Хтось біля мене шепнув: „І пощо?!"

Не мав рації. Українці, хоч би яка весела „оказія", люблять прослезитися. Тоді на душі стає легко, а око ясніше світить.

А потім був шлюб.

У маленькій церковці, дерев'яній і пахучій, що пам'ятала ще гетьмана Мазепу, а тепер мала дяка, що тягнув найвище з усіх дяків цілого деканату.

А потім...

Ех! Лишімо спомини! — Лишім опис! Не віддасть він в десятій частині тих, овіяних чаром традицій, осяяних вогнями радости, а сьогодні припалих порохом тисячі розстайних доріг, не віддасть тих хвилин...

Далеко від Твойого старого гнізда виходить Твоя Доня заміж.

Там, десь у Рідному Краю лежать Твої батьки, лежить багато весільних гостей, спочила в гробі і Твоя Дружина. Не дочекала радісного дня. Дочекав Ти і дочекав я...

Тому сьогодні, хоч і не поїхав до Тебе, сиджу при вікні, дивлюся, як білий сніг сідає на горну вулицю і тихенько наспівую:

„Хиляються ворота,
Кланяється сирота.
Низенько ся кланяє
Бо матусі не має"..

Але Матуся сьогодні напевно при Доні.

Нехай витає над нею довіку...

Галактіон Чіпка.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 12. (По день 12. листопада 1952 р.).
(Докінчення).

НЮ ДЖЕРЗІ:

Гобокен: Стефан Зачко $10 (на 1953 р.).
Мейплвуд: Адам Лесняк $10.
Джерзі Сіті: Михайло Іваницький $25; по $10: Володимир Кух, Лев Мандзюк, Іван Петришин.
Кернї: Петро Слободюк $10.
Менвіл: Стефанія Гаврилюк $10.
Нюарк: По $10: Іван Атаманець, Андрій Баран, Теодор Цар, Володимир Коблянський, Микола Кизима, Михайло Матіяш, Теодор Подоба, Микола Пилипчук, Панько Соколовський, Сам. Сосніцький; Михайло Лаврів $5.
Ню Маркет: Д-р Ксенофонт Сілецький $10.
Пассайк: Франко Гурин $10.
Совміт: Надія і Сергій Колінський $15.
Трентон: По $10: Володимир Петришин (помилково було подано Петро), Михайло Середюк, Микола Заяць; Михайло Стратієнко $5.

НЮ ЙОРК:

Амстердам: Михайло Мельничук $25; по $10: Михайло Бартошик, Григорій Гайдучок, Дмитро Головацький, Микола Якимишин, Стефан Кравс, Андрій Петришин.
Асторія: Михайло Флис $10.
Бронкс: Ірена Кашубинська $10.
Бруклин: Л. Лиман $10; Михайло Жовнір $5.
Бофало: Теофіля Конотопська $10.
Коговс: Василь Гоґоша $10.
Фарест Гилс: Ізидор і Марія Демчук $10.
Гейстінґс ан Гадсон: Іван Пециляк $10.
Геркимер: Михайло Цюпка $10.
Джемейка: Мирослав Пастушенко $10.
Маспет: Сам. Ровдич $5.
Ню Йорк Сіті: По $25: Михайло Макарчук, Володимир Олійник; Стефан Чайківський $20; Богдан і О. Бородин $15; по $10: Стефан Бартко, Леся Біскупська, Марія Біскупська, Бронислав Богдан, Володимир Буцяк, Володимира Харамбура, Іван Дусанівський, Роман Гной, Александер Ґудзяк, Александер Галецький, Юрій Галецький, Микола Гарматій, Роман Гриців, д-р Олена Гірняк, Евгена Яворська, Ольга Яворська, Іван Кефор, В. С. Клюфас, Дмитро Крижанівський, д-р Петро Крижанівський, Іван Кузів, Василь Кузьма, Константин Кузьменко, Михайло Лисогір, Володимир Миськів, Степан Петричка, Степан Пшик, Мирон Робак, Володимир Роговський, Ірена Рубчак - Бережницька, Михайло Саляк, Микола Стислович, Володимир Вадуцький, Данило Волчук, Юлія Волчук, Іван Винник; по $5: Дмитро Гуральний, Михайло Купчик, Петро Забрівський; по $2: В. Коцюбій, І. Керницький.
Оліен: Іван Озар $5.
Поукінсі: Юрій Оршуляк $5.
Рачестер: Василь Дідушак $10.
Раслин Гайтс: П. Бендерський $2.
Ютика: По $10: Онуфрій Холява, Елеонора Гринів, Теодор Гринів, Теодор Гербовий, Михайло Гумніцький, Марія Івасів, Володимир Івасів, Олег Єршківський, Василь Кошицький, Микола Лохогруд, Іван Василик.
Йонкерс: По $7.50: Іван Кіналь, Ярослава Кіналь; по $10: д-р Василь Кіналь, Святослав Коцибала.

ОГАЙО:

Синсінаті: Д-р Леонід Романовський $10.
Клівленд: По $10: Володимир Боднар, Максим Бицко, Стефан Дідула, Юліян Гошуляк, Роман Грабець, Степан Гвоздецький, Йосиф Гушля, Евген Якубович, Мирослав Яворський, Василь Онисько, Василь Заволович; Константин Коник $5.
Ілирія: Михайло Мельничук $10
Вилберфорс: М. Гадзінський $10.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Еликвипа: По $10: Андрій Русинко, Володим. Служинський; Володимир Вавро $5; В. Ревть $1.
Бетлегем: По $10: Олександер Любінецький, Евген Михайлів, Марія Михайлів, Андрій і Юстина Тимко; Гнат Балазюк $5.
Баттер: Т. Мішко $2.
Кердейл: Ю. Іляш $2.
Карнеґі: По $10: Василь Голембин, Григорій Шараневич.
Ковтсвил: Українська Православна Парафія з листоп. панахиди $15; о. М. Кашуба $10.
Донора: По $10: Гр. Сенко, Василь Сенко.
Істон: Іван Гассак $10; Михайло Демцьо $5.
Честер: По $10: Андрій Блискун, Катерина Дацко, Микола Ґелевич, інж. Корнель Кізюк, Богдан Малецький, о. Стефан Мохнацький, Йосиф Сарахман; по $2: І. Ковальчук, А. Соколишин.
Дженет: По $1: Ю. Гаррик, С. Галушка.
Филаделфія: Обєднання б. Вояків Українців і станиця І. Укр. Дивізії з листопадового свята $139.04; по $25: Теофіль Пашківський, д-р Роман Савицький; по $20: Павло Майкович, Йосиф Сеник (1951 і 1952); Стефан Самуляк $15; по $10: Ярослав Бойчук, Мирослава Бойчук, Іванна Бовцайло, Калістрат Деревянко, Павло Дубрівний, Володимир Федорович, Роман Гевко, Микола Іванишин, Сергій Евсевський, Іван Казаріз, Богдан Кондра, Роман Личик, Іван Лисянський, Стефан Мартиняк, Мирослав Мельничук, о. Андрій Мельник, Олена Месюк, Володимир Михалюс, Роман Пазуняк, Михайло Полагнюк, Роман Плахта, Ілько Репецький, Павло Ріпило, Іван Струк, Захар Тендій, Зеновія Терлецька, Осип Третяк, Василь Тимчишин, Павло Валюрко, Дмитро Василащук, Дмитро Васильків, Роман Вомпель, Степан Вишинський, Дмитро Завольський; по $5: Роман Іщук, Стефан Пастушок, Наталія Пазуняк.
Скрентон: Атанасій Воронкевич $10.
Юніонтавн: Н. Пряш $10.
Ердлі: Роман Кузьма $10.

РОВД АЙЛЕНД:

Потакет: Д-р Ярослав і Ніна Коропей $50; д-р Тарас Ганушевський $10.

ТЕКСАС:

Ел Пезо: Василь Юзьків $10.

ВАШИНҐТОН:

Топпеніш: Володимир Барчишин $10.

ПОПРАВКА:

Помилково з рахунку п. Бражника враховано вплати до Народного Фонду таким організаціям: 1) укр. організація танцюристів міста Ню Йорку під проводом І. Флиса — $24.50; 2) Організація танцюристів „Джерело" з Клюбу ОДВУ під проводом Петрини — $11.50; 3) Українські танцюристи з Клюбу СУМА під проводом Олега Ґензи — $14; 4) Група зєднаних танцюристів міста Ню Йорку під проводом Володимира Бакада — $21.25. Всі ті вплати цим анулюємо. — **Канцелярія УНФонду.**

ШАНОВНІ ПЛАТНИКИ І ЖЕРТВОДАВЦІ!

Вислід збірки по цей день: $48,000

Закликайте Ваших знайомих, щоби складали Національний Даток та пожертви на Український Народний Фонд! Використайте коверти! Помагайте при кожній нагоді переводити збірки на Український Народний фонд!

Датки висилайте на адресу:
Ukrainian Congress Committe of America,
. O. Box 721, Church St. Annex
New York 7, N. Y.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

П'ятьмільйоновий користувач з Суспільного Забезпечення

Сан Франсіско. — Керівник тутешнього бюра Суспільного Забезпечення **виплатив** п'ятьмільйоновому користувачеві з цього фонду чек висотою $423.90. У цьому випадкові, це жінка, пані Долорес Плаа, двадцятьтрирічна вдовиця після смерти чоловіка, що згинув задушений ґазами в лябораторії телефонічної компанії. Вона, як мати двох дітей, заявила, що ці гроші допоможуть їй на утримання й на виховання тих дітей. Сума $423.90 це частина довгу, який сплачуватиме фонд Суспільного Забезпечення місячними ратами по $168.90 вдові. Вона охоплює $63.30 місячної платні для самої вдови і по $52.80 для кожної дитини. Платня належиться родині тому, що небіжчик батько зглядно чоловік платив законом приписані вкладки до фонду, що їх відтягається при кожній виплаті заробітної платні.

БІЙКА В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Рим. — Комуністи вживають усіх засобів, щоб не допустити до ухвалення в італійському парляменті зміни виборчої реформи, яку пропонує урядова більшість. В парляменті тривала довше як десять мінут бійка, в якій брали участь комуністи та ліві соціялісти з однієї сторони, а християнські демократи з другої. Посли кидали на себе крісла, чашки від кави, каламарі, склянки та все, що можна було кинути. Тринадцять послів треба було забандажувати на першій помочі, що знаходиться в парляменті, а посла Джюсеппа Мореллі відвезли до шпиталю, бо він дістав по голові кріслом, і терпить на стрясення мозку.

ТАРЗАН, ч. 2966. Голос вчителя.

Сонце жарило на палацову площу. Немов хвилі, б'ючи до скелястого берега, шепіт товпи підносився до глибокого зростання, коли запальчивий натовп висловлював своє нетерпіння.

Безжалісно сміючися, Тарзан спостерігав слона, на якому їхав М. Люнґа. Чорний Маллюк!... А чорний Маллюк був сердитий!

„Слон М. Люнґи!", шептав Тарзан. „Він мій приятель. Спостерігай!" І коли відкинув голову назад, його голос прозвучав у громовому зові: „Танторе! Танторе!"